

Theater: Zuidpool herwerkt 'Edward II' van Shakespeares rivaal Christopher Marlowe

► Johan Van Assche (l.) en Koen van Kaam op de set van De felomstreden kroon.

© KOEN BROOS

Christopher Marlowe werd als theaterauteur verguisd, vereeuwigd en vermoord. Als relnicht choqueerde hij zijn 16e-eeuwse tijdgenoten. Zuidpool brengt met de hulp van Tom Lanoye en Mauro Pawlowski zijn *Edward II* weer op de planken.

EWOUDE CEULEMANS

Antiek stuk, modern theater

I wie niet van jongens en tabak houdt, is een dwaas." Dat zou de Britse theaterauteur Christopher Marlowe eind mei 1593 gezegd hebben tegen een zekere Richard Baines, een politie-informant en spion. In hetzelfde gesprek zou hij ook hebben geïnspireerd dat God misschien niet bestond, dat hijzelf een beter Nieuw Testament zou kunnen schrijven, en dat Jezus voor de mannen was, meer bepaald voor Johannes de Doper.

Drie dagen later stierf Marlowe door een cafetuzie waarbij zwaarden werden getrokken. De omstandigheden zijn na meer dan 420 jaar nog steeds mysterieus te noemen. Vandaag werkt het Antwerpse Zuidpool het werk van Marlowe, een razend controversieel en – deels daarom – populair theaterauteur, weer tot leven. Tom Lanoye bewerkte zijn *Edward II* tot – even ademenhalen – *De felomstreden kroon en deerniswekkende dood van Koning Edward en zijn favoriet, Jonkheer Gaveston, onder wiens betovering hij zich afkeerde van zijn koningin en kroonprins, tot steeds grotere woede van de verzamelde adel en het voor de rest onwetende gewone volk*. Mauro Pawlowski componeerde de muziek en een zeskopelige cast vertolkt de titel- en nevenrollen van de koning en zijn gevolg.

Wie Zuidpool en Tom Lanoye een beetje kent, verwacht een eigenzinnige en hedendaagse bewerking, en vermoedelijk zou Marlowe daar geen bezwaar tegen hebben aangerekend. Wie vandaag naar 's mans werk kijkt, ziet personages die hedendaags aanvoelen. Een opvoering van *Edward II*, dat de geschiedenis is ingegaan als het allereerste koningsdrama, moet "voor een toenmalig publiek een ronduit subversief spektakel hebben opgeleverd", schrijft Lanoye in het nawoord van de toneeltekst.

Schok

Dat zit zo: Marlowes koning Edward verliet zijn koningin voor zijn minnaar, de plebejer Gaveston, en deed later ook afstand van zijn kroon. "Dat moet toen een grote schok geweest zijn", weet Lanoye. Maar niet ontlogisch:

"Marlowe zocht de contraverse op, en wist er geld aan te verdienen. Contraverse was altijd meegenomen." En dan is er nog een gruwelijke terechtstellingscène: "De koning wordt door

eerste grote stuk, *Tamburlaine the Great*, waarin het hoofdpersonage tegen de moslims vecht en een koran verbrand, was al controversteel. Hij was een openlijke relnicht, met een levensloop die een verfilming waard is."

Marlowe liet zich de contraverse welgevallen, en zocht die ook buiten zijn theaterwerk op. Tijdens zijn leven werd hij niet alleen beschuldigd van blasfemie en sodomie, maar ook van spionage, contraspionage, valsmunterij en geweldpleging, en dat alles voor hij zijn dertigste verjaardag kon vieren. Een mens vraagt zich af waar hij de tijd vond om zich ook te ontpoppen als begenadigd auteur en pionier van het Elizabethaanse theater. "Shakespeare heeft geperfectioneerd wat Marlowe als eerste deed", stelt Lanoye.

Toch voelt Marlowes werk vandaag opvallend hedendaags aan. "Het merkwuurdigste aan Marlowes antieke stuk is net deze modern aanvoelende behandeling van homoseksualiteit",

schrijft Lanoye in zijn nawoord. "Niet alleen de openheid waarmee die toentertijd schandelijke liefde wordt besproken en getoond. Ze krijgt" van Marlowe ook iets vanzelfsprekends mee."

Dat vindt ook acteur Peter Seynaeve, die voor Zuidpool in de kleren van de koning kruipt. "Ik vind Edward II eigenlijk niet zo'n subversief personage. Hij is iemand die zichzelf is en zich daar niet voor schaamt. Hij volgt zijn eigen identiteit, zijn waarheid, die wordt ervaren als ontvrikkend. Maar wij benaderen zijn acties niet als rebels. We willen ons net vertzetten tegen het idee dat ze zo ervaren worden. Wij willen de aandacht leggen op een man voor wie het onmogelijk wordt gemaakt om zichzelf te zijn."

Dat het stuk voor heel wat op het zorgde, lag dan ook meer aan de heersende instituten van die tijd – de kerk, de adel, de kroon – dan aan Marlowe zelf, denkt Vincent Van Sande, die Gaveston vertolkt. "Dat is ook wat er nu aan de hand is.

Je hoeft niet met molotovcockails te gooien om tegen iemands schenen te schoppen. Sommige mensen vinden twee mannen die van elkaar houden, en zich daar niet voor schamen, ook al aanstootgevend."

Relevant

Op die manier blijft een stuk dat meer dan vier eeuwen oud is, nog steeds relevant. "Of het nu makkelijker is om homoseksueel te zijn dan toen, weet ik niet", stelt Seynaeve. "Als je homo bent, wordt dat tegen wil en dank een onderdeel van je karakter. Je seksualiteit wordt altijd een onderwerp, ook al voel je dat zelf niet zo aan."

Marlowe was ondanks, of net dankzij, alle contraverse die met zijn figuur en zijn werk gepaard ging, zijn tijd ver vooruit. Niet slecht voor een 29-jarige die van tabak en jongens hield, en een zwaard in zijn ribben kreeg. Of zoals Lanoye het stelt: "Wenig dertigjarigen laten een grotere erfenis na."

De felomstreden kroon. Tot en met zaterdag in Zuidpool, Antwerpen. Daarna op tournee. De toneeltekst van Tom Lanoye is uitgegeven bij Prometheus.

VAN DE MAKERS VAN **INTOUCHABLES & SAMBA**

JEAN-PIERRE BACRI GILLES LELLOUCHE JEAN-PAUL ROUVE VINCENT MACAIGNE ALBAN IVANOV

LE SENS DE LA FÊTE

EEN FILM VAN ERIC TOLEDANO & OLIVIER NAKACHE